

Avtor razstave dr. Jože Dežman (68), predsednica Evropskega parlamenta Roberta Metsola (45), evropska poslanka Romana Tomc (58).

PETER MERŠE

SLOVENSKI KATIN: Evropski parlament posvojil razstavo, ki jo je Asta Vrečko črtala

Razstavo Pod Macesnovo gorico – Slovenski Katin, ki jo je slovenska oblast skušala cenzurirati, so slovesno odprli v Evropskem parlamentu. A tudi tukaj ni šlo brez zapletov, saj sta bila tik pred odprtjem cenzurirana dva panoja.

Razstavo, ki prikazuje podrobnosti o žrtvah iz istoimenskega brezna v Kočevskem rogu, si je ogledala tudi predsednica Evropskega parlamenta, ki se je ob tem vprašala, kako to, da se Slovenci s tem vprašanjem soočamo šele tako pozno. Žrtve ene najhujših državljanskih vojn 20. stoletja so tako dobile mesto v evropski zavesti. Dolgo pričakovana razstava je po spletu naključij tako tudi nadaljevanje peticije dr. Mitje Ferenca (64), ki jo je Evropski parlament sprejel februarja.

PRI NAS ZAVRNJENA

Razstava, ki jo je Ministrstvo za kulturo črtalo iz programa Muzeja novejšje in sodobne zgodovine Slovenije kot vsebinsko in strokovno neprimerno, je posvojil Evropski parlament.

Evropski poslanci in obiskovalci parlamenta si tako lahko ogledajo podrobnosti glede izkopa 3.450 žrtev iz brezna pod Macesnovo gorico ter uso do njihovih žrtev. Med prvimi sta si jo je ogledala tudi predsednik Evropske ljudske stranke Manfred Weber (51) in

“

**Tudi če uideš sodbi pravice,
ne uideš sodbi resnice.**

predsednica Evropskega parlamenta Roberta Metsola (45). Slednja je avtorja razstave dr. Jožeta Dežmana (68) ob ogledu presenečeno vprašala, kako je mogoče, da smo v Sloveniji te žrtve izkopali šele leta 2022.

“

Razstava je dejanje upora proti titofilnim konservativcem, ki skušajo preprečiti razpad tabujev laži in mitomanije titoizma.

Razstavo je otvorila evropska poslanka Romana Tomc (58), ki je tudi med odgovornimi za to, da je razstava sploh prišla na Evropski parket. Čeprav je bila načrtovana že nekaj časa, je zaradi epidemije in posledičnega zaprtja institucij prišlo tudi do zamikov pri aktivnostih, kot so razstave, tako da po spletu okoliščin razstava odlično sovпада s peticijo, ki jo je pred dvema mesecema, prav tako na predlog Tomčeve, sprejel Evropski parlament. Odprtja so se udeležili še preostali slovenski poslanci iz Evropske ljudske stranke Milan Zver (61), Franc Bogovič (61) in Ljudmila Novak (64).

TITOFILNI KONSERVATIVCI

Ob odprtju je Tomčeva poudarila, da gre za priložnost, »da so glasovi žrtev in njihovih družin slišani v instituciji, ki je steber demokracije in varuh človekovih pravic«. Evropski parlament je sicer komunizem kot tiranski režim že obsodil, »a med Slovenci grozote komunizma režejo še posebej globoko,« opozarja Tomčeva in dodaja, da »mnogi še vedno čakajo pošten zaključek, mnogi ljudje pa še vedno ne vedo, kje so pokopani njihovi svojci«. Opozorila je še, da v Sloveniji nekateri še vedno slavijo komunizem in njegove simbole ter zanikajo pravico do groba.

Avtor razstave Dežman je ob odprtju poudaril, da je ta razstava dejanje upora proti titofilnim konservativcem, ki skušajo preprečiti razpad tabujev laži in mitomanije titoizma in še vedno cenzurirajo to obdobje zgodovine. »Misli so, da bodo lahko okrog prinesli zgodovino,« pove Dežman, a dodaja, da tudi »če uideš sodbi pravice, ne uideš sodbi resnice«.

Ob tem opozori na dejanja aktualne slovenske oblasti, ki je »dala z državnimi častmi pokopati načelnika komunistične tajne politične policije, ministrica za kulturo je slavila ustanovitev stalinistične Komunistične partije Slovenije, Vlada RS je ukinila dan spomina na žrtve komunizma in Muzej

slovenske osamosvojitve«. Izpostavi tudi podporo Zoranu Jankoviču (71), ki preprečuje pokop nedolžnih žrtev, ter dejstvo, da je država v neskladju sama s sabo, saj preprečuje prikaz rezultatov raziskovanja, za katerega je namenila 2 milijona evrov (celoten postopek izkopa in raziskave žrtev).

Njegova razstava tako razkriva najbolj varovano skrivnost komunistične Jugoslavije. Nikjer drugje namreč niso deset let po zločinu dodatno razstrelili 3.000 kubičnih metrov skalovja kot prav pod Macesnovo gorico, da bi prikili zločin.

SLOVENSKI KATIN

Razstava je poimenovana tudi Slovenski Katin po Katinskem gozdu, kjer je sovjetska rdeča armada pobijala Poljake. Med narodi nekdanje Jugoslavije je namreč število žrtev med drugo svetovno vojno v odstotkih primerljivo z najhujšimi državljanskimi vojnami, kot sta španska in ameriška, zločini iz tega časa pa so najhujši zločini v zgodovini teh narodov. ZA primerjavo, zgolj žrtve brezna pod Macesnovo gorico v narodu predstavljajo enak delež prebivalstva, kot če bi pobili 80.000 Poljakov, opozori Dežman.

Vseh žrtev med državljansko vojno je bilo samo v Sloveniji približno 30.000 oziroma dva odstotka prebivalstva, za 80 odstotkov izmed njih so odgovorni komunisti. V svojem govoru je še dodal, da komunizem vendarle izgublja. Ustavno sodišče je preprečilo poimenovanje Titove ceste, za Danila Türka (72) pa je označitev žrtev iz Barbara rova za

drugorazredno temo pomenila konec politične kariere.

V izjavi za Domovino je dr. Dežman poudaril še, da je ta tema tudi za Evropo še vedno zanimiva, saj se tudi drugi narodi soočajo s podobnimi težavami. Španija je po njegovi oceni v podobni fazi kot Slovenija, Grčija si pred svojo državljansko vojno še vedno zatiska oči. »Mi imamo znanstveno divizijo, ki temu projektu zagotavlja zdravo pamet. Ni treba, da nas zanaša v verske kategorije. Ljudem, ki resnice nočejo videti, pa lahko rečemo samo, da to obžalujemo in da je njihova vera napačna.«

Glede na izkušnjo prve svetovne vojne, kjer smo ob njeni stoti obletnici doživeli pravo renesanso spomina na to obdobje, Dežman pričakuje nekaj podobnega tudi ob stoti obletnici druge svetovne vojne.

CENZURIRANI PANOJI

Kljub temu da je Evropski parlament sprejel peticijo in še vedno čaka pojasnila slovenske vlade glede ukinitve dneva spomina na žrtve komunističnega nasilja, pa povsem brez cenzure ni šlo. Po postavitvi so morali avtorji odstraniti dva panoja s fotografijo kosti in pokopa žrtev iz Barbara rova ter z opisom dejanj aktualne oblasti v nasprotju z evropskimi vrednotami.

Celotna razstava je sicer v slovensčini na voljo za ogled tudi v Zavodu sv. Stanislava in vključuje tudi v Evropi cenzurirane panoje.

Razstavo si je ogledal tudi predsednik Evropske ljudske stranke Manfred Weber (51, v sredini).

Koledar dogodkov **APRIL-MAJ**

25

ČET

3450 – Bratomor v jami pod Macesnovo gorico

 16.00, 18.00 **Zavod sv. Stanislava,
Štula 23, Ljubljana Šentvid** **Dokumentarni film**

Film pripoveduje zgodbo o umoru 3450 slovenskih vojnih ujetnikov v Jami pod Macesnovo gorico. Tako o njihovi poti v smrt kot o skrivanju in odkrivanju resnice o zločinu. Osrednji junak filma so Jama pod Macesnovo gorico, njene žrtve in raziskovalna ekipa, ki je v letu 2022 izkopala 3450 umorjenih v najhujšem bratomoru v slovenski zgodovini.

Pričevalci: Janko Car, Janez Janša st., Uroš Košir, Petra Leben Seljak, France Dejak, Luka Rozman, Nikolai Tolstoy, Milan Zajec. Besedilo bere: Jernej Kuntner. Glasba: Uroš Kovač. Direktor fotografije in snemanje raziskave: Jože Jagrič. Scenarij in režija: Jože Dežman.

Ob 17.00 bo v Platonovi votlini po razstavi »Jama pod Macesnovo gorico« vodil avtor razstave, dr. Jože Dežman.